

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Homo Christianus In Sua Lege Institutus. Sive Discursus Morales

Quibus Totum Hominis Christiani Officium Explicatur; Quídq̄ue is fugere,
quid agere debeat, quàm exactissimè traditur

Segneri, Paolo

Augustæ Vindelicorum, Anno M.DCCXII.

VD18 90637038

Discursus X. De Juramento. Demonstratur inprimis, quantum sit malum
jurare sine Judicio, sine Justitia, sine Veritate: deinde sumptis hinc animis
in id incumbitur, ut quodvis Juramentum, quoad ejus ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51633](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51633)

pœnam imperet, quoties deinceps linguâ sic labi contigerit. Emplastrum hoc acre ac morificans sanabit, plagam & diuturnam, & continuo puris fluxu molestam, dummodo ejus usus constans fuerit; nec est, quod de eo ambigatis. Atque ita gemina hæc media, Divinam opem quàm studiosissimè experendi, & nihil non ex parte vestrà ad emendationem conferendi, præparabunt animam ad accipiendam à Deo gratiam illam singularem, ut ipse regere ac freno circumducere linguam vestram velit, tum maximè cum iræ impetus ager præcipitem, & nunc ad dexteram, aliàs ad sinistram illam movebit, prout aut Divini ob-

sequij ratio, aut proximorum commoda postulare videbuntur. *Hominis est Animam preparare, & Domini gubernare linguam.* DEUS, qui quod dicit facit, vestris nunc linguis bene precando mutet illas ex pravis in bonas, & ex maledicis in bene precantes, sic ut nunc non aliud, quàm fausta omnia, etiam injuriâ laescentibus precari doctæ, mereantur benedictionem illam benedictionum omnium faustissimam, quâ DEUS extremo Mundi die Electis omnibus optimè precabitur, propterea quòd nullo non tempore eo affectu Proximos quo se ipsos, sint profecti.

DISCURSUS X.

De Juramento,

*Arist. l.
7. hist. c.
10.*

Imitatione non caret, quòd tot documentis ipsa nos Natura erudiat ad cautè loquendum. Imprimis enim, si verum est, linguam inter omnia humani corporis membra postremam maternâ in alvo perfici, videtur illa non nisi ægrè dubièque admodum posse induci ad ultimam manum gladio formando admovendam, qui plerumque illi, qui eo nudo, & vaginâ suâ extracto vitur, plus detrimenti affert, quàm emolumenti. Deinde Infantulus vix natus os quidem ad flendum diducit, mox tamen illud etiam ad motâ manu

tegit, tanquam demonstraturus, quin tamen sciat, quid agat, quàm necessariû sit tacere, & quàm difficile loqui vel inter lamenta. Quam proinde causam esse existimatis, quærit S. Basilus, ob quam Natura tot munimentis, internis atque ac externis, dentibus inquam & labris, linguam circumdederit? Factum id magno consilio, metu nimirum, ne homo tam promptus ad excurrendum lingua, definitos limites transiliat. Et verò an non videtis in limitaneis urbibus, quæ Provinciæ aditus tuentur, quot pontes versatiles demitti, quot portas pandi necesse sit, ut exitus pateat? Fiunt hæc omnia timore hostium, in insidijs alicu-

*Lib. de
Virgin.*

alicubi latentium. Si autem in communibus humanorum negotiorum casibus tam plena periculis est linguæ custodiendæ ars, vos ipsi iudicate, quantò illa periculosior futura sit, cum in negotiis illis gerendis divini Nominis auctoritas interponenda est? An necessarium vobis non videtur, ut quis animo sit præsentissimo, omnes ad examen cogitationes vocet, verba libret omnia, in mentem revocet omnia ad deceptionem cavendam documenta; imò ut novum quodammodo præsidium, nova munimenta cum Sacro Vate à Deo perat, ne vel nolens labatur linguâ, ad cadendum tam pronâ? *Pone*

Domine custodiam ori meo, & ostium circumstantia labiis meis. Ita sanè fieri res postularer; atque hâc causâ tantò minùs ferendum est, tam pravum ab usum irrepissse, quem hodiernâ die vituperare constitui; est autem eorum, qui omni quasi momento jurant; sic ut multæ jurandi formulæ ob usum nimis frequentem, hodie potiùs adagij alicujus, ut sic dicam, vim, quàm juramenti obtineant, propriâ significatione amisâ. Videamus igitur, an dedoceri possitis ab usum hunc, eademque operâ rectè jurandi usum doceri.

I.

II. Rectè jurandi modum callere tam est necessarium, ut Deus ipse suo magisterio docere nos illum voluerit:

Jurabis inquit, in Veritate, & in iudicio & in Justitiâ. Ut autem rem ipsam penitus intelligatis, opus est primò, explicare, quid sit Juramentum.

R, P. *Segueri Christ. Instr, Tom, I.*

tum; ne cum rerum nominibus res ipsas permiscetes non discernatis laceratas à serpentibus, mendacia, inquam, cum perjurijs confundatis. Jurare igitur, est vocare Deum in testem alicujus rei dictæ, id agendo, ut ipse, tanquam prima Veritas falli ac fallere nescia, ratum habeat ac confirmet, quod quis protulit, quando postremo Mundi die quæcunque eatenus manserant occulta, necesse est manifestari. *Illuminabit abscondita tenebrarum.* Et idcirco necessarium non est hanc divinitus auctoritatis compellationem & interpositionem explicitam esse, & apertis verbis fieri; satis est esse implicitam, & non rectè prolaram. Unde qui affirmat quidpiam per S. Crucem, per Virginem Matrem, per aliquem è numero Cælitum, intelligitur rem à se dictam affirmare testimonio Dei suâ causâ in Crucem suffixi, Matrem suam admirabilem, aut hunc illumve Cælitum ad Sanctitatem ac gloriam evehere dignati: Unde Juramentum non est, si quis dicat: *Per Conscientiam meam: In veritate: quàm verè sum honesti amans; quàm verè sum vir honoratus,* & quæ sunt aliæ similes affirmandi formulæ; nec enim apparet, quòd iis vel ipso aperto vocum sensu, vel tacitâ saltem interpretatione quis velit Deum vocare in testem rei assertæ; sed tantùm quòd illam affirmare certius cupiat: perinde ac si quis palàm facere velit, verba sua in labris nata non esse; sed conformia cognitioni, quam de re habeat, & profecta ab homine, qui neminem unquam

R

quam

quam fallere & in errorem inducere
 studuerit, aut conatus sit.

*Leff. c.
 42, d. 21.*

III. Istud porro Juramentum ad
 propositum mihi scopum tria in ge-
 nera distingui potest: in Juramentum
 nimirum Afferorium, Promissorium,
 & Execratorium. Afferorium est,
 cum quis auctoritatem divini nomi-
 nis interponit ad confirmandam veri-
 tatem, præteritam aut præsentem.
 Promissorium est, cum eadem Autho-
 ritate quis firmat promissionem futuri
 alicui factam; Execratorium tandem
 est, cum Deus invocatur, non ut testis
 tantum, sed ut Index, cujus tanquam
 justii vindicis pœnæ se submittit, qui
 jurat, si sciens falsum dixisse depre-
 hendatur. Hujus generis sunt illa:
*Si sciens fallo, non adsit mihi morienti
 Deus: membrorum usu destituar: de-
 hiscens tellus me absorbeat, liberos meos
 oisim fame adactus devorem.* Et est per-
 inde ac dicere: si mentior, Deus men-
 daciorum vindex ac conscius tanto
 meo malo palam me mendacem o-
 stendat.

II.

IV. Huc nunc fundamento fa-
 bulam nostram superstruamus. Pri-
 ma itaque Juramenti conditio est, ut
 juretur cum Judicio: *Jurabis in Judi-
 cio:* quod idem est, ac cautè & pru-
 denter. Scire enim oportet, Juramen-
 tum non esse ex eo bonorum gene-
 re, quæ per se amari & appeti digna
 sunt. Juramenta, si Angelicus non
 erravit, pharmacoporum instar sunt,
 quorum usus est in supplendo fidei
 humanæ defectu, quæ sine his vacillat;
à malo est. Quare sicut omne pharma-

*3. 2. 7.
 89. AT. 3.
 ca*

cum suo tempore, suâ mensurâ, suo
 modo sumendum est, sic & Juramen-
 tum: non est illo utendum, nisi cum
 ad finem suam servit: aliàs, ut idem
 S. Doctor prosequitur, quanto majore
 ad sanandum vi pollet potio medi-
 ca, quòque est pretiosior, tanto plus
 illa damni ac discriminis affert abu-
 tenti. An autem vos existimatis æ-
 quum esse, ut sacrosanctum DEI. no-
 men, quod utique & pretio, & virtu-
 te margaritam omnem vincit, quæ
 ad pharmacum conficiendum adhi-
 beatur, ita temerè misceatur & nullâ
 curâ, ac si obvia omni in agro herbula
 esset? imò magnâ semper reverentiâ
 & honore tractandum est, nec illo
 utendum, nisi cum operæ pretium vi-
 debitur. *Qui intelligit, non in bonis, id
 est, per se appetendis, sed in necessariis ju-
 rationem habendam, refrenet se quantum
 potest, ut non eâ utatur, nisi necessitas
 cogat.* Hanc in Juramento adhibendo
 regulam servandam S. Augustinus
 præscribit.

*S. Aug.
 de Serm.
 in mont.
 l. 1. S. Th.
 est, etc.*

V. Qui vellet, Regem ipsum venire
 ad triobolarem aliquam litem compo-
 nendam, an non is apertè demonstra-
 ret, parvi se tantæ Majestatis autori-
 tatem facere? Legum effatum est: *de
 minimis non curat Prator.* Non decet
 ad litem ejusmodi definiendam de-
 scendere Magistratum non supremum,
 quanto minus id ipsum Principem de-
 cet? Et tamen non desint, qui velint
 auctoritatem divinam in re nihili in-
 terponere? Hoc sanè est, ostendere
 quòd minus quis nô. it, quid sit Deus,
 quàm sciat, quæ sit Pontificis Maximi,
 Dei Vicarij, dignitas i qui exigeret,
 ut

ut hic nescio quas suas nugas ac jocos, Diplomate ritè & solenniter obli-
gato, ratas haberet. Atque hæc est cau-
sa, ob quam in Sacra historia Servator
nos jussit, *non jurare omnino*. Non
quòd, ut Hæretici aliqui commenti
sunt, Juramentum quodvis lege hæc
veritum voluerit; sed quòd nollet
Juramentum unquam familiari & quo-
tidiano in sermone adhiberi, & velut
ex recepto more; sed tum solùm, cum
gravia momenta id poscerent, morâ &
consideratione tantâ, perinde ac si
omni nobis esset Juramento interdi-
ctum: hinc Apostolus nunquam nisi
scripto jurâsse scitur: *Non invenitur
nr. 2. ad jurâsse, nisi scribens*: Calamus siquidem
non ita præceps solet esse ac lingua, quæ
tam est lubrica, ut anguillæ instar, cum
minimè reris, elaboratur.

VI. Eâ etiam causâ Christiani ve-
teres tam erant ab omni juramento
alieni, quàm religiosissimi quique à
perjurio abhorrent, ut de iis, Esse-
norum sub nomine, Josephus He-
bræus refert: *Esseni jusjurandum quasi
perjurium vitant*. Et verò sic fieri par-
erit, nec nisi necessitate ad juran-
dum induci quis se deberet sinere.
Siquis à te petierit, aiebat Philo, ut
verum hodie juramento affirmes, pro-
mitte te id facturum, sed cras: & si
cras ille redierit ad idem petendum,
tu in tertium diem illum rejicito:
Si forte differendo, ut ille loquitur,
possis evitare ne jures. Hæc jurandi
parimonia in magnum cederet Vene-
randi Nominis Dei honorem, quod hoc
modo reveremur, ut decet: cum è di-

verso illa facilitas, in eo pro re quali-
bet nauci adhibendo, non possit non
in ejus contemptum potiùs, quàm di-
gnam æstimationem cedere. Sponsa,
quæ nullo non die Nuptiali veste in-
dueretur, & inter ollas ac cacabos,
inter cantharos ac dolia, verbo, quo-
libet abjecto ac sordido in ministerio
eam gestaret, nã illa nec vestis preti-
osæ, nec Mariti rationem ullam habe-
re diceretur. At si non nisi feriatis so-
lenni ritu diebus, non nisi iis locis ac
ministeriis, in quibus illius labe aliqua
inveniendæ periculum nullum sit, veste
hac induatur, non parùm honoris ac
observantiæ eâ re Marito haberetur. Non
minus luculentum æstimationis de Deo
conceptæ, & debitæ tantæ Majesta-
ti observantiæ ac reverentiæ argumen-
tum est, difficilis illa mora, quam quis
studiosè necit, antequam ad juran-
dum induci se sinat, nisi aliud rei mo-
mentum ac gravitas postuler.

VII. Quis proinde non indigne-
tur nostri temporis abusu, quo vi-
dentur sibi Christiani loqui & agere
inter se non posse, nisi Deum tes-
tem invocent ad quasvis ineptias
ac crepundia? *Plura sunt jura-
menta, quàm verba*: Ut S. Augu-
stinus loquitur. Hoc profectò est No-
men Dei eo loco habere, quo cen-
tonem aliquem sordibus tergendis de-
stinatum; non ut pannum auro ar-
gentoque intextum tractare. *Maf-
sageras ajunt, olim per Paludem
Mæoridem jurare solitos: his proinde
permittere poterat, ut rem quamvis
minimam jurejurando affirmarent.*

Christiani autem, qui jurant per Deum verum, quomodo non horrent ac refulgunt eum à Cælo vocare in terras propter rem quamvis purissimam? Christianos veteres Annalium fide discimus, cum juramento firmare aliquid juberentur, templa accedere solitos, & ibi sacro quodam horrore ac reverentiâ perfusos, positos humi genibus, tangendo manu SS. Martyrum tumulos jurasse; perinde ac si non alio facile loco, sine contemptu periculo, Dei nomen invocare possent. Quin S. Cornelius Pontifex ac Martyr, & post illum Concilium Aurelianense illud præterea statuerunt, ut ne in sacrâ æde quidem juraret, qui cibi aliquid jam sumpsisset: *Honestum est, ut qui in Sanctis audeat jurare, hoc jejunos faciat*; perinde ac si ad jurandum eâ, quâ ad sumendum divinissimum Epulum, præparatione opus esset; aut potius ne, ut S. Bonaventura cum aliis magni nominis Doctoribus observavit, cibus potusve vaporibus illis suis rationem aliquantum obnubilando, periculo eandem exponerent minus consideratè Juramentum concipiendi. Quin imò Judæi ipsi tantæ sibi jam olim religioni ducebant proferre sublime & nulli communicabile Dei nomen, ut soli Sacerdotes, & hi non nisi tum, cum ritu solenni in Templi adytis Populo bene precabantur, illud pronunciant. Aliàs, cum inter legendum sacrum Codicem id Nomen occurreret, aliud ejus loco substituebant, aliis etiâ commune, non Deum, sed Dominum appellando, Hæc nos audiamus, & non

2.2.9 s.
c. honestum.

Abul.

Exod. c. 6. & Lev. vit. c. 24.

pudeat nostrorum temporum, quibus eò ventum est, ut vilissimus quisque nebulo identidem pro libidine impuro illud ore pronuntiet? An non sunt plurimi, quibus tam sæpe, tam contemptim Christi nomen in ore est, ac si lurconis, lixæ aut vllissimi scutræ nomen esset? Et hi scilicet abundè se purgent, si dicant; motam sibi bilem esse; fidem nisi jurantibus jam nullam haberi?

VIII. Sed parciùs ista: ad iram enim quod spectat, velim sciatis, si commota vobis contra alium bilis est, Deum quoque momento eodem haud paulò justius ac vehementius vobis irasci, dum videt vos omnis erga sanctissimum Nomen suum reverentiæ oblitos; quo audito vel Infernus contremiscit; nihili admodum facere, quæcunque ille dira & immania, ad tanti nominis partes implendas, pro vobis perpeffus est. Ne vos, quæso, oblivio capiat illius, quod in Deuteronomio legitur; *Non erit impunitus, qui super re vana Nomen ejus assumpserit.* Nolite in animum ullo modo inducere, vos, impunè laturos; nec enim id fiet; nolite errare, nolite credere, in ventos verba illa vestra spargi, memoriam superesse nullam: cuncta memores in tabulas referuntur; iisque apud divinam Justitiam tanta contrahuntur nomina, ut iis olim expungendis stridere & gelido undique sudore perfundi necesse futurum sit. Hæc quæso attento vobiscum animo reputare, & natus inde horror suo gelu temperabit ardorem bilis accensæ, quem vos tam pravò abusu prætexitis.

IX. Al.

IX. Altera excusatio, quod fides, nisi jurantibus, non habeatur, magis etiam explodi meretur: An enim æquum est, ut vos fidem dictis vestris concilietis, Dei nomine abuti, & ejus honorem negligi ac conculcari, ut vester illæsus servetur? quid hoc aliud est, quam ex candelabris, & Calicibus Altaris auteis consistere vomeres, quibus agri vestri terram profcindatis? quid aliud, quam maximis impendiis & sumptibus tantillum lanæ caprinæ vel le emerari? Quamquam repetitis opportunitate qualibet levissima Juramentis ne id quidem, quod spectatis, consequi datur. *Juras tu*, dictum olim fuit Romæ cuidam, cui Carbo nomen, *Juras*, inquam, *ut fidem dictis certiore adhibeam; & ego vicissim juro, quod nunquam tibi credam minus, quam cum juras*. Nihil constantius à nobis dicta affirmat, quam vita ex vitute acta, & veritas semper sincerè asserta; & hæc est lex illa, quam Solon, inclitus ille Legislator, subditis suis tulit: sic vivere, ut ad fidem obtinendam necesse non sit jurare. Non nisi verum dicere solito, sit injuria, si vel simplici ejus assertioni fides non adhibeatur: qui autem mendax esse noscitur, huic ne in publicis quidem tribunalibus jurato creditur. Hinc dicere non nemo consueverat: Cave arcana tua cujusquam alterius auribus committas: si tamen tacere illa non potueris, viro illa mendaci confide; hic enim si ea manifestarit, nemo illi crederet. Nihil igitur valet utraque hæc excusatio. Atque ad id tam vos decet esse alienos à veris etiam juramento promptâ voluntate affir-

mandis, ut potius cum vel res postulatur, non facilius ad jurandum inducamini, quam alius ad equuleum. *Juramentum*, ajebat Veterum Sapientum aliquis, *homini libero pro tormento est.*

III.

X. Quæ tamen dicta sunt hæcenus haud paulò minora sunt iis, quæ dicere me oportet, de Juramentorum abusu. Cum denique Juramento sola deest prudentia & cautio, malum id quidem esse nemo nescit; est tamen malum inter cetera tolerabilius: dum naturâ saltem suâ noxæ gravis rationem non continet. Multo, sine omni comparatione, deterius est, si etiam Justitia defuerit: *Jurabis in Justitia*. Jurare autem in Justitiâ est juramento asserere res licitas, & quas præstare sine offensa Numinis liceat: id quod maximè in Juramento promissorio locum habet: unde si res, quam quis ejusmodi Juramento promittit, aut minatur, lege divinâ graviter vetita est, Juramento promissionem aut minas tales affirmare, Dei nomine interposito, grave perjury peccatum est. Et verò hoc ipsum noxæ genus est, quo se Christianorum è numero complures sæpe admodum obstringunt, quos cum vix tetigeris, vix tantillum moveris, mox paludis instar patentissimæ fœtorem horrendum sursum exhalant. *Per corpus*, inquit, *Dei, non fereris impune: Per sanguinem Dei dabis mihi pœnas. Quam verò Deus est, tam injuria non obliviscar, nec veniam dabo unquam.* His, & similibus formulis hodie multi utuntur; hæc autem uno in peccato maliciam involvunt geminam. Prima est, obstinata

R 3

illa

illa vindictam sumendi voluntas, contra quam Deus iusserit; altera gravior, est testem voluntatis tam conceleratae vocare Deum, qui illam tam vehementer exosus est; & abuti auctoritate divinâ ad affirmandas violationes legum ab ipsa latarum. Parentem cogitemus virum honoratum, qui filia suâ prohibeat, ne licitori nubat: si tamen hæc non solum pergat contumaciter hunc maritum velle, cum summo familiae & agnatorum probro; sed Parentem etiam cupiat Matrimonii contractui testem adesse, an non contemptum ac injuriam illa geminat facinore tam indigno, quam jam aliâ, justo imperio spreto, eidem infert? nemo est, qui dubitet. Quare cum teos vos pro sacro Tribunali agitis, nõsse vos velim, exigere confessionis integritatem, ut geminam hanc actûs tam turpis malitiam distinctè explicetis: nec satis erit dicere ac fateri, quòd Juramento se quis modo non debito obstrinxerit, sed explicanda etiam est mali, quod facturum se quis juraverit, natura; dicendumque v. g. *Juravi quod velim è medio tollere inimicum meum: juravi nolle me dimittere pellicem*, & quæ sunt alia ejusmodi.

XI. Præterea nemo sibi ullatenus persuadeat, se ea, quæ malè juraverit, teneat se ipsâ exequi. Alia omnia oportet facere: quod enim non absque peccato promissum est, multo minùs absque peccato executioni mandabitur. Hinc quàm laudatur sapientia Davidis, qui cum malè consultoræ imperu jurasset, se totam stulti Nabalis progeniem extirpaturum, precibus

tamen supplicis Abigallis vitam & Marito, & toti familiae donavit; tam reprehenditur Herodis impietas, qui cum temerè jurasset, se facturum quicquid vanissima illa puella saltatrix Herodias postulasset, stetit Juramento, & ut erat rogatus, sanctissimum Præcursorem capite truncari jussit. *Temerè juratur, & impiè, quod juratur*, S. Aug. *impletur*, *in Nov. serm.*

XII. Ea hujus Juramenti vis est, ut præstanda sint, quæ promissa sunt, honesta; & tunc, nisi interim rerum status ac conditio mutetur, præstituto tempore ad amissim implenda, maxime ubi de Proximi commodo agitur, sic ut stare Juramento cum ejus conjunctum sit emolumento, non stare verò, cum ejusdem detrimento; hinc fides jurata vel alienis à verâ Religione servanda, Multis quidem gravibusque supplicis vindex Deus variorum Hebræi Populi Regum scelera punivit: in nullum tamen eorum immitiùs severiusque animadvertit; quàm in Regem Sedeciam. Exutus Regno brevissimi temporis intervallo vidit corporis sui custodes profligatos, Ministros & Aulicos circa se nullos, Civitatem everfam, Templum suomet scelere in cineres subsidere, Clientes abstrahi in vincula, filios in Patris oculis jugulari, eosdem mox oculos sibi erui; vitæ denique gratiam non ob aliud fieri, quàm ut inter compedes & vincula dirissima lentius moreretur. Quæ autem prædarum tam atrocium causa non alia, quàm quòd non steteris Juramento, quo Regi Idololatæ se devinxerat, Nabucchonosori inquam Baby-

Ezech. 18. Babylonio. *Spreverat enim Sedecias Juramentum.* Tam rigidè debitum suo Nominì honorem tuetur Deus, ut eorum etiam causæ favet, qui non Dei minùs, quàm hominum hostes sunt, quando de perjuris castigandis agitur: qui sanctissimum illud Nomen despicacui habuerant. Unde non erit difficile conjecturam sumere, quàm merited timere debeant Juvenes illi, qui toties puellæ alicui promittunt jurati, se eam ducturos; ut sic incautam faciliùs implicent laqueis, quos tendunt: subinde autem, cum erupuerint miseræ quod habebat pulcherrimum & optimum, innocentiam inquam & pudorè virgineum, ex furibus perjuri negant se quidquam promississe, ne reddere cogantur. O mortalium miserimos! audiant, quid per Vatem Ezechielem pronuntiet Deus. *Qui dissolvit pactum, nunquid effugiet?* & post pauca: *Vivo ego, dicit Dominus, quoniam Juramentum, quod sprevit, ponam in caput ejus.* Faciant, quod lubet, nebulones mendacissimi. Non deerit tribunal, ad quod eos delusa Puella citet; etsi humanis Tribunalibus illudant, aut pretio eorum sibi favorem concilient: divinum non effugient, quod ad necem eos vocat: *Implacabilis est Deus juramentis contemptis:* quæ sunt S. Joannis Chrysostomi verba. Vigebat in Ægypto lex, ut quisquis per salutem Regis jurasset, nec tamen stetit juramento, extremo supplicio citra omnem veniæ spem afficeretur; si vel tantum vitæ servandæ aut gemmarumve pondus promississet, quantum molem corporis sui adæquaret. Et

credam ego, Deum minorem honoris sui, ludibrio spreti, rationem habiturum, quàm habeant mortales terræ Reges? Non ita fiet, non fiet: Unde mihi certò persuadeo, Proditores illos ac perjuros, de quibus nobis sermo, si quando Dei miserationes imploraverint, aut surdà aure negligendos, aut non nisi ingenti piorum operum cumulo numerato & persoluto, quod petunt, obtenturos. *Implacabilis est Deus Juramentis contemptis.*

XIII. Ultima tandem Juramenti conditio, præ cæteris requisita, est Veritas: *Juretis in Veritate.* Non est proinde ferenda tam multorum inscitia, qui quidquid mentientes effutiant, paulò post Jurejurando affirmant: *Per Christum, ita & non aliter sereshabet; Per Deum, quem adoro: Tam hoc verum est, quàm verè Deus est.* Evomunt hoc tam noxium venenum perinde, ut aquam, & purgant se, cum dicto: *Nemini cuiquam id nocere.* Si ita esset, posset in frustra diffringi Crucifixi Dei simulacrum, & pro auctario pedibus conculcari, & dici deinde: *cui tandem istud nocet? si aliis quis non nocet, immensum quantum tamen nocet Animæ suæ, simulque gravissimâ injuriâ afficit Deum Universi Conditorem, non aliter, ac mendacem aliquem, eum habendo.* Dicat quis viro Illustri, illum apertè mentitum esse; subinde autem ex eo querat, cui eâ re damni aliquid illatum sit? Haud paulò majus malum ille existimabit mendacij labem sibi affricatam, quàm si luculentum aliquod vulnus accepisset.

Rem

2.2.9.
98.4.3.
ad 2.

Rem igitur momenti exigui esse, quam falso affirmatis, tam non inuenit deformitatem & malitiam perjurij, ut augeat etiam. Sic Angelicus censuit, qui idcirco docet, affirmare jurejurando mendacium jocosum, magis Divino Nomini injuriosum esse, dum nullâ necessitate, imò nec utilitate. Deus rem falsam testari jubetur: perinde ac si aliter jam tempus fallere non possimus, nisi DEUM eorum, quæ joco falsa asserimus, testem esse velimus.

XIV. Pari ratione vehementer falluntur, qui ut alium gravi malo, ob delictum aliquod subeundo, liberent, à transtris v. g. trirremium à carcere, à funis supplicio, non dubitant coram legitimo Judice ejus Innocentiam jurati asserere, quem nōrunt esse Reum: nec dispar eorum conditio est, qui ut filium parentis inopis iuvent ad Sacerdotis gradum dignitatemque consequendam, testantur, dotatum illum esse patrimonio ad eum sic sufficente; dum nōrunt, id non esse sufficiens: & si quis eos ob noxam illam reprehendat, respondent, se charitate in proximum impulsos ita jurasse. Iræne, Charitate? videte per DEUM, quid hodie Christianæ Charitatis super sit, postquam ejus tantâ ex parte jactura est facta! si egenus quispiam mittat ad petendum ab iis panem, varia causantur, quominus dare illum possint; at si fictus quispiam amicus Animam ab iis petat, ut Dæmoni illam dono dent, nihil cunctatim concedunt. Quod alienæ indigentæ subveniatis, probo; si

tamen id non fiat cum vestramet perniciæ. Equumne vobis videtur, ut ob agnati alicujus, alicujus Civis, aut alterius cujusvis caducum bonum, vos Cæli jacturam faciatis? Caritas est, ad pileum socio in mare delapsum recipiendum, aquas illas natando ingredi: at fluctibus hauriri se sinere, ne pileus pereat, plus quam palmaris infania foret. Hoc autem est, quod vos agitis: eo tamen discrimine, quòd vos præcipientes agatis vosmetipsos in mare igneum, omnibus stultè perjuris accensum.

XV. Si autem eò quis progredere-
tur, ut eoram legitimo Judice pejeret, non ad tegendam noxam Rei ad examen vocari, sed ad opprimendam Innocentiam alicujus Justi, quis explicet, quanta ejus peccati, & quàm horrenda esset deformitas? Viperæ instar esset scorpionibus pasta, & inde præsentissimo veneno plenæ: dum peccatum hoc complecteretur gravissimum Proximi damnum, ex summâ in Deum injuriâ & contemptu ortum. Edicite: fieri potest, eò impudentiæ quæpiam prolabi, ut viro magnæ in vulgus æstimationis & auctoritatis dicere non vereatur. Propositum mihi est, huic certo homini perniciem moliri, quate veni Domine mi, & mecum coram Tribunali falsum contra eum testare: dic, aliena illum rapuisse, stupro poluisse virginem, plagam alteri inflixisse: etsi falsa sint omnia: aut veni saltem, ut testeris, expunxisse me, quæ contraxeram nomina, etsi adhuc debeam. Auderet, quæso, ullus virum noxæ boni.

Philol. de Decal. bonitatis ad talia sollicitare, nisi mente captus sit? Et à Deo hæc eadem postulare non pudeat? *Quod ab amico non audeo postulare, ait Philo, ad id DEUM vocas?* O rem dictu fœdam! Quid tamen aliud agit, quando ad fallendum alterum, aut perniciem illi accersendam, Dei nomine pejerando quis abutitur? Aliudne est, quam Deo obliquè saltem dicere: Domine, nullus mihi color suppetit, quem dolis meis illinam, nec ars, quâ illos regam: Tu igitur Cælo delabere, & illo me testimonio juva, cui nemo non fidem habet in te qualibet: juva me, proximo accersere exilium, in ruinam eum impellere: quod meæ deest nequitia ad rem hanc perficiendam, Tu nominis tui Authoritate supple. *Esto aliena malitie vicarius.* Si ego tam nequam sum, & tu tam bonus, quid interest? Serviat malo bonus, & pessimo optimus. *Melior deteriori subserviat, Deus optimus scelesto homini.* Potestne cogitari impudentia hæc scelerata magis? Audite igitur quàm bellè nôrit Deus excutere onus, quòd illi imponere nefarij moliantur, dum falsarium esse jubent. *Apud Valer. Venet. l. 1. c. 7. ex. 2.* In Corsicâ, notâ illâ Iosulâ, pagus est haud S. Bonifacio procul, in hoc à mariti morte vidua remansit mulier æquæ rectique tenax. Reliquerat illi maritus moriens coronatos argenteos trecentos, ad locandam suo tempore honesto Matrimonio filiolum parvo tum natu, conjugij laudari fructum unicum. Metuebat bona fœmina, ne eam argenti summam domi suæ retinendo clepases furam manus proritare: quare pro suâ bonitate induci se passa est *R. P. Segneri Christ. Instr. Tom. I.*

ad eam apud vicinum deponendam, nullâ petitiâ sygraphâ, depositæ ejus pecuniæ teste: quàm enim procul ipsa aberat ab omni fraude: tam aliena etiam erat ab eâ in aliis suspectanda: Crevit interim filia, & jam ejus elocandæ tempus aderat: unde conjugio jam rato, Mater depositam Pecuniam à credito amico repetit: hic lucri spe exæcatus negat audacter, ac pernegat, ullum se ab eâ vel assem unquam accepisse: & si quid, aiebat, à me petis, vade, & per Judicem id à me repete. Sed quid ageret infelix vidua, quæ alterum in tribunali testem producere non poterat, quàm ipsius perfidi conjugem, si verum illa fateri vellet? Ivit tamen misera, & Judici, quod res erat, amaras inter lacrymas exposuit. Judex miseratione motus accersi ad Tribunal perfidum jubet, & cum eo conjugem, ac Juramento consueto restari utrumque jussit, quod erat. Juravit uterque per suam & suorum liberorum vitam, nihil se de pecuniâ, quæ reperebatur, scire. Sed prò! quàm potenti illos brachio punire Deus potest, qui nullo ejus metu tanguntur! Erant perjuri illis filij tres; duorum non nisi mensiû unus, quinquennis alter, tertius annorum quinque supra viginti: cum ecce, domum reversa conjunx, mortuum reperit filiolum natu minimum, & suis cunis sepultum, quæ mirâ quadam ratione erant eversæ. Agnovit confestim vindicem Dei manum, jam jam imminenti: sed pro eo; quòd admissi veniam peteret, in desperationis rabiem acta, atrepto cultro quinquennē etiam filiolum jugulavit, Nondum finis Tragediæ.

gædiæ. Maritus domum & pfe sub. inde appulsus, partim funesto gemini filij occisi spectaculo, partim animi sui scelera exprobrantis dirâ conscientia stimulat, in furorem agitur, mucrone ream conjugem transverberat, & omnem viciniam clamoribus implens, ut omnis jam domus terro cruore natabat, suum ipse facinus prodit. Quid multis? accurrit cum plurimo populo satellitum globus, & reum alieno adhuc sanguine stillantem in vincula & ad Judicem rapit: nec hic promeritum ad supplicium damnare eum differt. Hactenus, non ultra, ad perjurium puniendum progressam Dei Justitiam existimabitis; sed fallimini: audite igitur, & si potestis, non cohortescite. Deerat eâ in Provinciâ carnifex, qui latæ contra Homicidam tam impium sententiæ minister esset; hic dum in omni populo quæritur, cum nemo tam tristi ministerio commodare manum veller, prodit filius perfidi primogenitus, quem annum vicissimum quintum expleffe dicebamus, & ad vindicandam matris unicè dilectæ necem, victi pudorem furore, scalas conscendit, inserto in laqueum Parentis collo præfocat reum, mox in frustra lecat, nunquam magis violatæ Justitiæ reus, quàm dum partes Justitiæ non suas implet. Sed ne sic quidem contenta Numinis Justitiæ à vindicando ulterius perjurio destitit. Ipse enim iste filius, carnificis in Parentem functus officio, non multis abinde diebus, cum resedisset jam & refrixisset conceptus in Parentem furor, reputare secum tacitus cœpit, quàm & in patrem

impius, & omnis famæ ac existimationis contemptor fuisset, non veritus illum omnium in oculis interficere, & vitam illi tollere, à quo suam ipse accepisset: unde cum quietis jam partem capere nullam posset, eâ tandem se manu ipse interemit, quâ facinus tam tetrum perpetraverat: atque ita post neces quatuor, actu hoc ultimo demonstravit adimpletam illam Dei protestationem, quâ dixit, maledictionem suam celeritate summâ descensuram Cælo contra illum Impium, qui non formidârit pejerare, nec ante in eum sævire cessaturam, quàm eum stirpibus evulsisset. *Maledictio venit* (audite, Deus est, qui loquitur) *veniet; & quo? veniet ad domum Jurantis in nomine meo mendaciter.* Sed non satis est venire, habitabit ibi tanquam sede suâ stabili; *& commorabitur in medio domus ejus.* Sed & hoc parum est: consumet eam, sicut minutissimum in pulverem omnem trabem, & pavimentum sit redacturus. *Et consumet eam, & ligna ejus* S. Basil. *& lapides ejus.* Quanto latius igitur epist. ad Nepot. futurum erat Parenti illi misero imitari antiquum Cliniam, etsi Idololatram, qui maluit numerare auri talenta tria millia, quàm in Judicio etiam verè jurare, se debitorem non esse; quàm sinere se induci à Dæmone ad pejerandum pro trecentis coronatis?

V.

XVI. Accipite igitur, Dilectissimi, præclarum monitum, quo vos S. Augustinus ore meo hic sub finem hortatur, *Falsa juratio exitiosa, vera periculosa, nulla securâ.* Pejerare est animæ certo exitij sempiterni periculo exponere; Serm. de Duoll. S. lo. Bapt.

exponere: duplci maximè ex capite. Primum horum est ipsius, quod admittitur, peccati atrocitas. Nôsse enim oportet, Perjurium esse peccatum ipso etiam Homicidio gravius & enormius, cum præcepto nobilliori, & scilicet Religionis virtuti repugnet, & ita affirmante S. Thoma, secundum à peccato omnium maximo, ab Infidelitate inquam, quæ aversionem à Deo magis apertam complectitur. Id quod nobis non humanæ tantum, sed & Divinæ leges palàm faciunt: Divinæ quidem, quia Perjurium præceptis primæ Tabulæ opponitur; occidere autem hominem, præceptis secundæ Tabulæ: Humanæ autem, dum verant, ne Judices omittant Juramentum etiam publicis latronibus deferre. Quæ autem hæc, pergit S. Doctor, foret prudentia, si majus Perjurio & atrocius esset Homicidium? Possent eo casu Judices sibi persuadere, eum, qui scelus ausus est enormius, publicis in viis homines enecando, non formidaturum admittere etiam minus, audaçter pejerando. Sed Judices eâ in re prudenter segerunt. Supponunt igitur vel naturâ magistrâ notum, Perjurium esse peccatum majus quovis alio, quod admittere Latio publicus possit, eaque causâ non debere unquam præsumi, inveniri in Mundo Mortalium aliquem tam perfidum, tam desperatum, qui, etsi enormium quorumque facinorum reus, audeat tamen ipsum DEUM cælo evocare ad rem falsam suo testimonio affirmandam. Nec minorem in perjurio enormitatem

agnoscit Ecclesia, quæ eâ causâ Sacris in Canonibus præcipit, ut non tantum Fideles hujus delicti gravitatem diligenter doceantur, sed insuper, ut perjurii reo eadem imperentur pœnæ, quæ homicidæ; septem nimirum annorum severissima à cibis abstinentia, non sine appendice multarum aliarum aspiritatum pœnalium, quæ parùm hodie notæ sunt, dum transgressionum multitudo fecit, ut Indies aliquid de supplicii gravitate detraheretur.

XVII. Alterum caput, ob quod parùm ab exitio sempiterno absunt Perjuri, est, quia hi vix aliquem è Cælitum numero inveniunt, qui causam eorum apud Deum Patronus agere velit. Sanctus Gregorius rem non prætereundam advertit: solitos nimirum suâ ætate ægros ad SS. Martyrum sepulchra ventitare, & sanitatem inde domum reportare: solitos ventitare energumenos, & pessimos ex iis hospites expelli: ubi verè & Perjuri accessissent, solitos ibi magis quàm uspiam alibi torqueri malis, quibus erant obnoxii. S. Doctoris verba sunt: *Ad Martyrum sepulchra veniunt ægri & sanantur: veniunt Damoniaci, & curantur: veniunt Perjuri & à Demone vexantur: perinde ac si Perjuris nulla portò parata sit pietas, nulla miseratio, idemque iis accidat, quod nonnunquam causam agentibus contra suum Principem, ut nec auditor inveniatur, qui momenta sua proponentibus aurem accommodet, nec Advocatus, qui scribat, nec Procurator, qui causam coram Judice agat. Verè igitur, Falsa Juratio exitiosa.*

XVIII. Sed nec illud quidem committendum, ut, quæ vera sunt passim, quantumvis levia, juramento affirmemus. *Vera Juratio periculosa.* Ecquod autem eâ in re est periculum? duorum omnino malorum, præsentis unius & alterius futuri. Ad primum quod pertinet, observat S. Joannes Chrysostonus, quomodo primorum seculorum Fideles magna quæque ac mira, divîno Nomine invocato, patârunt: sedabant tempestates, morbos curabant, sistebant incendia, turbines ac tempestates dissipabant, eâ causâ, quod nunquam Nomen illud Sacrosanctum proferrent, nisi illud glorificandi celebrandique studio. Hodie ipsum istud Nomen passim in conventiculis, & quotidiano sermone nullâ reverentiâ & timore pronuntiatur. Quid igitur mirum, si ejusdem virtute mira jam penitus non operamur? Vera Juramento adstruere, ad Religionis virtutem pertinet, ut notum est. Nequaquam tamê id ita est, cum ad suos duntaxat fines privatos Juramenta ab hominibus referuntur, fines momentî nullius, terram sapientes, & qui excogitari possint, vilissimos, qualis est, in cunctis, quæ quis dixerit, auctoritatem sibi planè inutilem velle conciliare. Inversus hic rerum ordo tam non Religionis effectus est, ut potius rectâ cum virtute hac pugnet, inter Christianos maximè. Si enim ad Christianos plus, quàm ad ullum aliud Mortalium genus pertinet, divinum Nomen exaltare, quæ æquitas sinet, ut Nomen hoc tam vile habeant, ut ad usum quemlibet, etsi minimè ne-

cessarium, temerè id sibi servare velint, perinde ac si Magnam hoc Nomen eum in finem destinatum sit, ut ipsi eo utantur pro arbitrio, non ut ipsi tanto Nomini exaltando serviant? Qui ita se gerit, indignus profectò est, qui ejusce Nomini favore, cum res vel maximè poscent, adjuvetur. Quostamen ad fines, quas nostras ad necessitates in Sacris illud literis nobis revelatum est? non ad alias profectò, quàm quæ ad salutem æternam consequendam pertinent. *Non est aliud nomen sub Cælo, in quo oporteat nos salvos fieri.* Hæc est illa fortissima refugii turris in cunctis malis nostris. *Turris fortissima Nomen Domini.* Hoc nomen est asylum in Ærumnis; armamentarium in tentationibus; Anchora firmissima in tempestatibus. Quomodo autem ad fines hos sublimes, & homine dignos rectè invocabit Nomen hoc, qui illud identidem nullo reverentis Animi signo compellat? Nemo asylum invenit ad Altare, qui illud profanat. Atque hæc ad lucrum cessans pertinent, quod ex assuetudine, jurandi sine ullo metu, nascitur, etsi falsum juramento non affirmetur.

XIX. Emergens autem damnum, malum nimirum futurum, sunt vitia haud sanè levia, quæ assuetudo ista secum trahit. *Vix multum jurans implebitur iniquitate.* Sic Deus ipse testatur, id indicans, quod homo crebrò multùmque jurans, si non est jam plenus iniquitate, paulò post tamen certò futurus sit. A Juramento præstito sine judicio & Prudentiâ, transibit ad jurandû sine justitiâ, & à juramento sine ju-

Act. 4.

11.

Prov.

18. 11.

Eccli.

23. 11.

justitiâ proficiet ad jurandum sine veritate, quorum malorum quodlibet altero majus est. Primo enim modo qui jurat, jurat ut temerarius, qui secundo, ut iniquus, qui tertio ut perfidus. Nec est cur quisquam speret meliora: ut enim, qui multum loquitur, non potest non sæpe labi, etsi conetur non labi, non uno genere sermonis; sic qui jurat multum, necesse est & ipsum sæpe impingere & prolabi. Hinc illud; *Jurationi non assuescat os tuum, multi enim casus in illâ.* Prolabi solent & qui volunt, & qui non volunt, maxime si quis ab equo freni impatienter ferri se sinat, quo fortiter impetitur. Similis autem ejusmodi equo lingua est. Nihil proinde tutum satis, nisi omni jurandi usu sibi interdiceret: *Nulla juratio secura.*

XX. Hoc igitur est, Auditores Dilectissimi, quod hodie vobiscum statuere vos decet; nunquam jurare deinceps, *Ante omnia nolite jurare Fratres mei:* quod est monitum Jacobi Apostoli, summam vobis allaturum utilitatem, si audire & sequi non neglexeritis: *nolite jurare.* Quid refert, an alii dictis vestris fidem adhibeant, an verò non adhibeant? exigui sanè hoc momenti est! quod autem pejerandi quis se exponat periculo, hoc enim verò momenti est non levis: aded ut securitatis eâ in re consequendæ gratiâ operæ pretium futurum esset, perpetuū sibi silentium imperare. S. Joannem Chrysostomum Annales narrant in omni bene longâ vitâ jurasse nunquā: id quod ab aliis quoq; magnâ virtute vitis præstitū legimus, Quid igitur pro-

hibet, quo minùs id nos quoque facere decernamus, saltem si necessitas maxima aliud non suaserit? quæ est regula jam pridem à Magno Augustino proposita. *Quantum in te est, ajebat iste, non affectes, non ames, nec quasi pro bono, cum aliquâ delectatione appetas jusjurandum.* Cum Principum aliquis publicâ præconis voce vetat quidpiam, aut jubet, videmus ejusmodi imperia reverenter à subditis observari. Dum ergo vetat Deus Sanctissimum Nomen suum in vanum assumi, quid eo præcepto spectat? An non ut lege, ritu solemnissimo promulgata, Nomen hoc à linguis hominum parùm reverentibus nullo probro, nullo dedecore afficiatur? Ut quid igitur non omnes paratissimi, jussa hæc & audiunt, & faciunt? Audio vos sub isto Juramenti abstinendi decreto genere haud aliter, ac sub onere viribus vestris longè majori & intolerabili, propterea, quod tot annorum assuetudo difficillimum vobis faciat non jurare. Sed dicite: antequam sua Princeps jussa promulgari curaret, an non potest quis in more positum habuisse venari per agros & nemora quot diebus? cur tamen is, hac licet ille&us assuetudine, à promulgatâ lege Principis tam diligenter omni venatione abstinere? An non, quia prohibentem Principem metuit? Idem igitur in re nostrâ facite: Deum timere, & mox vel repugnante assuetudine emendatum videbitis temerè jurandi morem, Si S. Joanni Chrysostomo fides, nulla est tam inveterata assuetudo, quæ timori non cedat, si hic verus sit. Est,

cui volupe ac frequens sit fluminis undis æstate ablui : cum hic audit ex Medico , valeudini hoc plurimum nocere in homine id ætatis , porro non lavat. Est, qui vinum nullâ non die bibit ; non bibit tamen , cum caloribus febrilibus tentatur ; assuevit prodire in publicum , & liberio rem auram captare ; tum cubiculi se latebris addit ; assuevit lufui , & aliorum mox confortio sibi interdicit ; & hæc omnia morbi augendi metu : *Vides igitur , vides , pergit S. Doctor , quod ubi est timor , facile solvitur con-*

Hom. 14 ad Pop. suetudo , etiam si valde diuturna sit & necessaria : Hæc proinde prima est , pravam ejusmodi jurandi assuetudinem dediscendi ratio ac via , timorem concipere salutarem malorum gravissimorum , quæ secum trahunt ejusmodi juramenta ; hæc enim causâ , cum Sapiens pronuntiasset : Vir multum jurans implebitur iniquitate , mox addidit , & non discedet à domo illius plaga : ut , qui tam detestabili à vitio non satis abhorret odio culpæ & fœditatis conjunctæ , illum efficacius ab eo metus pœnæ coërceat. Deinde ponite metum , quia non vestris viribus hic vobis devincendus est hostis ; Deo adjuvante vincendus est. Dura omnino lex est assuetudo ; sed malam vincit & evellit bona , sicut Indies legem unam latâ lege aliâ repugnante abrogari videmus. Satis vos facietis muneri vestro , si his diligenter usi fueritis medijs , quæ malo huic curando serviunt ; & sunt illa ipsissima , quæ Christus velut in imagine

proposuit in lingua muti illius Evangelici sanandâ. Math. 7.

XXI. Primò in Cælum oculos Servator sustulit ; *Suspexit in Cælum. Obrutum divinum ! qui tam bellè nos docet rationem ac modum suos intra limites continendi linguam nostram , non jam ligatam cum illa Muti lingua , sed nixium quantum solutam ac liberam in DEI tui Nominis profanando ! ad Cælum atollendi sunt oculi ; diligenter perpendendo , quanta quàmque sublimis sit illa ludibrio à nobis habita Majestas. Tum , enim verò apparebit confestim , quàm graviter dedeceat hominem , saccum putredinis , uti nomine tanti tamque verendi Monarchæ , tanquam re vili ac foetidâ ad exonerandam suam bilem , ad affirmandum mendacium à se prolatum , eo ipso temporis momento , quo omnis Cælestis Aula , tam numerosa , ter Sanctum appellat Nomen , quod homulus ille tam contemptim profert ; Sanctus , Sanctus , Dominus DEUS Omnipotens. Dirigendus dein in Cælum obtutus , ad illam inde opem flagitandam , quam aliunde frustra expectamus , ad domandam effrenem illam linguam nostram. Sic Sanctus Augustinus hortatur : Si linguam nullus hominum domare potest , ad Deum confugiendum est , qui domet linguam nostram.* Serm. 3. de Verb. Dom.

XXII. Secundò , antequam sanandæ linguæ manum Servator admove-

ret,

ret. *Ingemuit*: & hoc cum nunquam ferè faciant Christiani, vix unquam etiam perfunantur. Vix unquam ferè ipsis dolent peccata, quæ in contumellâ effièndo DEI Nomine admiserunt, sed blandiuntur sibi potius excusationibus illis familiaribus: *Nimis facile mihi concitatur bilis: sic assuevi? non possum mihi imperare: non ita loquor, ut Deum ludibrio habeam: & sic dum vulnus palpant, pro eo, quod saniem non perfunctoriè abstergant, indies illud reddunt purulentius. Nihil deinceps horum ex vobis audiat, AA. Dilectissimi: reputate potius animo, nullam defendendo abusui tam enormi, & tam pugnanti cum fine, propter quem linguam vobis Deus dedit, sufficere penitus excusationem: ac proinde pœnas à vobis atrocissimas repetendas, dum pondere ac mensurâ lenti ac tenacis ignis luctis noxas, quas nullâ non die tam facile & tam nullâ curâ contrahitis.* *Ingemuit.* Sit tantus vos admissorum cruciaret dolor, cum pœnitentia junctus, quantum excusationum illis regendis undique conquiritis; ausim dicere, vos jam ab hoc momento alios futuros, maximæ ejusmodi mutationi obtinendæ, aut ipsi vobis imperaretis, aut ab animi arbitrio imperari vobis curaretis pœnale aliquod opus, quod freni instar vos, & lubricam vestram linguam coërce- ret; ut puta, abstinentiam à cibo, sui diverberationem, preces in Templo fundendas, stipem inopi porrigendam, & quæ sunt alia ejus generis.

Miles non nemo, qui assueverat temerè Dei nomen compellare, quoties bilis calore effervescebat, jussus est à <sup>Penne-
quin de
Amor.</sup> Sacro Juce toties prono corpore crucem in solo linguæ ministerio forma- <sup>div. p.
3. c. 17.</sup> re, quoties in sacrilegas ejusmodi voces prorupisset. Hoc pœnæ genere & animi ille, & corporis vitam servavit: lite enim inter ipsum, & commilitones alios, ut huic hominum sortid perfrequeus est, obortâ, veteri ille more suo, & vitii impetu abreptus temerè Dei Nomen & contemptum protulit: sed mox peccati pœnitens in terram prostratus est, crucem, ut jussus erat, lambendo descripturus: cum ecce globus ferreâ ex fistulâ explosus sic tergum rasit, ut thoracis & intestinæ partem avelleret, ceterâ innoxius: haud dubiè tamen trajecturus virum, si in pedes erectus constitisset. Agnovit favorem Numinis singularem miles, & grati animi ostendendi ergo ad ædem Deiparæ Laurentianam visendam profectus, suspenso inibi anathemate memoriam tanti beneficii perennem & certam reliquit. Lubeat militis hujus exemplum sequi, & omnem linguæ lapsum salubri pœnâ vindicare, & docebit vos experientia, quàm certò animum subitura sit delicti cavendi memoria. Canis si adverteret, quòd venator commissos errores mulcendo dissimulet, deinceps etiam peccare pergeret: at si errantem venator verberibus non perfunctoriè mulcet, videre erit, etiam bestiam ulmeæ grandinis metu haud paulò cautorem reddi.

Tan-

XXIII. Tandem Christus, postquam in cælum suspexit, atque ingemuit, infelicis etiam illius muti linguam beneficâ manu tetigit. Agite, ut & vobis hic favor obtingat. Agite, ut vestram etiam linguam crebro tangeret Christus, sæpe divinum ad Epulum accumbendo, eo vobis sine singulariter proposito, ut hoc mediocre malum longè gravissimum, linguæ inquam abulum tam noxium: & ipso disceretis usu, quanta vi polleat Caro illa innocentissima Agni, labis omnis expertis, ad persanandam linguam lubricam, sic ut deinceps de vobis quoque verè dici possit; *Et loquebatur rectè.* Qui antea nec quatuor quidem verba proferre nôrat, quin ipso se Dæmone deteriorem demonstraret (nam etsi hic vicibus innumeris ad homines fallendos mendacia hæc sua affirmâsse nescitur) qui inquam linguâ erat tam effreni, ut vel Luciferum sacrilegâ linguæ libertate vinceret, hunc mutarum in me-

lius audire erit non nisi ea loquentem, quæ Christianum decent, nec aliis utentem res affirmandi formulis, quàm quas à Christo docti sumus: *est est, non non*: Jamque illud habebit persuasissimum, quòd quidquid *his abundantius est, à malo est*: à malo inquam aut vitii proprii, irreverentia in Deum, aut ab alieno, tarditatis in credendo. O quàm rectè, quisquis talis est, linguâ suâ utitur! servit hæc ipsi non ad aliud, quàm ad id, ad quod sui viris illustribus & Vasallis nobilibus enses, ad propugnandum inquam Domini & Principis sui honorem; non verò ad illum Imminuendum. Ille idem Deus & Servator, cujus opera nostrorum normam esse decet & regulam, ille, inquam, ipse eadem in vobis etiam nunc denuo operetur prodigia, ut nemo non vestrum dignus evadat beatitatis illius verè magnæ, quanta est, *Ecclii. 24. 1.* non peccare linguâ. *Beatus vir, qui non est lapsus verbo ex ore suo.*

DISCURSUS XI.

De Præcepto sanctificandi dies Deo sacros.

Superbus ille damnatorum spirituum Coryphæus, qui inde à principio conatus est Altissimo Deo similis evadere, ipso subinde

illo nisu suo ambizioso, geminando imperum, quo præceptum in oreum actus est, jam non id agit tantum, ut similis Deo habeatur, ut olim, sed ut illo major ac superior. Quare cum Deus, tanquam debitum tot nominibus tributum à mortua-